

HİKMET ÇİÇEK

EFRAİM ELROM NASIL ÖLDÜRÜLDÜ?

Bir 'savaş esiri'nin yargısız infazı

Eyleme katılmış olup bugün hayatta olan Kamil Dede, Oktay Etman, Necmi Demir ve İlyaz Alptekin Demir'le de görüşmek istemiş. Sadece Kamil Dede konuşmuş, diğerleri konuşma talebini kabul etmemiş. Bali kitabında, Türkiye'nin yakın tarihinde devrimci sol hareket içinde yer alan kişilerin de görüşlerini almış

Cumhuriyet tarihinde, Türkiye'de görev yapan yabancı diplomatlara karşı iki silahlı eylem gerçekleşti. Birincisi, 24 Şubat 1942 tarihinde Alman Büyükelçisi Franz Von Papen'e karşı suikast girişimi. İkincisi ise İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Ephraim Elrom'un 17 Mayıs 1971 günü kaçırılması ve 22 Mayıs 1971 akşamı infaz edilmesi.

Elrom'un kaçırılması ve öldürülmesi 12 Mart 1971 döneminin kritik eylemlerinden biri olarak, "Kontergenilla" adı altında Türkiye'de açığa ortaya çıkıldığı dönem 12 Mart dönemi. Kontergenilla'nın arayıp da bulamadığı eylem Elrom'un kaçırılarak öldürülmesi olmuştur. Mayıs ayının ilk günlerinde İstanbul Emniyet Müdürlüğüne Elrom'un öldürüleceğine dair bir ihbar yapılmış ancak bu ihbar üzerine ciddiye alınmamıştır.

Devlet biliyor muydu?

27 Mayıs Devrimi önderlerinden, eski Tabii Senatör, İçişleri Partisi Genel Başkan Yardımcısı Suphi Karaman bir anıyı şöyle anlatmıştır: "Elrom'un öldürülmesinden hemen önce MIT'e bir toplantı yapıldığı, MIT içindeki bir arkadaşımızdan öğrendim. Türkiye çapında bir toplantı yapılmış. Bu toplantıya her bölgeden MIT sorumluları katılmış. Ülke çapında yapılacak bir operasyonda gözaltına alınacak solculardan ve demokrat insanlardan isimleri bu toplantıda tespit edilmiş. Bu bilgiyi Senatörlükte Milli Birlik Grubu'na oluşturan senatör arkadaşlarımıza ilettim. Türkiye çapında bir operasyonun geldiğini söyledim. "Suphi, gene komplo teorisi kuruyorsun" dedi. Fakat birkaç gün sonra Türkiye çapında operasyon başlandı. Aldığım bilgi doğru çıkmış."

Elrom öldürüldü ve operasyon başladı. Tüm yurtta "Balıoz Operasyonu" olarak bilinen "Firtina-T" operasyonu başlatıldı ve yüzlerce aydın, laik, solcu insan tutuklandı, işkence gördü. Kontergenilla, Elrom'un öldürüleceğini önceden biliyor muydu? Planı buna göre mi yapıldı? Yanıt belirsizdir.

12 Mart sonrasında Nihat Erim Hükümetinde bir yıl Başbakan Yardımcısı olarak görev yapan Sadı Koçtaş, Suphi Karaman gibi düşünürler Koçtaş, "12 Mart Anıları" adlı kitabında, devletin, Elrom'un öldürüleceğini bildiğini belirtiyor:

"MIT müsteşarıyla konuşuktan sonra, İçişleri Bakanına baktım; gülüyordu. O sırada İçişleri Bakanına hiç bilmediğim bir başka konuyu açtık. Bakan, "Asıl suçlu İstanbul Emniyetinde 10-15 gün evvel, Emniyet Genel Müdürlüğü, konsolo-

Ephraim Elrom

sun kaçırılması ihtimalini tespit etti. Kendilerine emir vermiş olamazsa rağmen nasıl önlenemez bu iş anlayamıyorum" deyince: Ne diyorsun Ömeroğlu? Siz biliyor muydunuz bunu, diye pa-yıp sordum, "Maalesef evet" dedi."

Sol'un konuşmak istemediği cinayet

Mahir Çayan, Ziya Yılmaz, Oktay Etman, Ulaş Bardakçı, Necmi Demir ve Hüseyin Cevahir'den oluşan "gerilla birliği", İsrail Başkonsolosu Elrom'u İstanbul Etiler'de oturduğu Seyhan Apartmanından 17 Mayıs 1971 günü kaçırdılar. Kaçırma eyleminin olduğu günün akşamı, "THKC 1 Notu Bildirisi" yayımlandı. THKC, bu bildiriyle Elrom'un serbest bırakılması karşılığında cezaevindeki devrimcilerin serbest bırakılmasını istiyordu. Talepleri kabul edilmezince Elrom, 22 Mayıs 1971 günü Nisantaş'ta Hamarat Apartmanında öldürüldü.

Araştırmacı Rifat N. Balin yeni kitabı "İsrail Başkonsolosu Ephraim Elrom'un Infazı" çok cesur adımı. Sonuna kadar direndi", Libra Kitapçılık ve Yayıncılık'tan çıktı. Bali, Elrom olayını kitaplaştırması 2002 yılında karar vermiş. Türkiye'de ve İsrail'de olaya tanık olmuş çok sayıda kişi ile görüşmüş. Eyleme katılmış olup bugün hayatta olan Kamil Dede, Oktay Etman, Necmi Demir ve İlyaz Alptekin Demir'le de görüşmek istemiş. Sadece Kamil Dede konuşmuş, diğerleri konuşma talebini kabul etmemiş. Bali kitabında, Türkiye'nin yakın tarihinde devrimci sol hareket içinde yer alan kişilerin de görüşlerini almış.

Rifat N. Bali, sol hareketin, üzerinden neredeyse yarım yüzyıl geçmiş olan bu cinayet hakkında konuşmaya çok fazla istekli olmadığına dikkat çekiyor: "Solun yakın tarihi ile ilgili kitaplarda Ephraim Elrom cinayeti, incelenmeye değer önemli bir vaka olarak neden yer almamaktadır? Bu suale cevap vermek zor" diyor. Kitabın alt başlığında yer alan "Çok cesur bir adımdı. Sonuna kadar direndi" cümlesi Mahir Çayan'a ait. Kay-

Mahir Çayan

nağı da Turhan Feyzioğlu'nun "Mahir" kitabı.

Kim öldürdü?

THKC-C davasının ilk iddianamesinde Mahir Çayan'ın Elrom'u kendisinin öldürdüğünü itiraz ettiği yazıldı. 16 Ağustos 1971 günü başlayan THKC-C davasının 23 Ağustos günü duruşmasında Mahir Çayan ifadesini değiştirerek, "Ben öldürmedim. Kimin öldürdüğünü bilmiyorum" dedi. Aynı Mahir Çayan, İlyaz Demir ve Necmi Demir'le, "Elrom'u Ulaş öldürdü. Ulaş benim üzerine almaya çağıyor" diye tepki gösterirdi. Daha sonra ise duruşmada, ifadesini bir kez daha değiştirecek, Elrom'u öldürmenin Yüzbaşı İyaz Aydın olduğunu söyleyecekti. Mahir Çayan'ın Hamarat Apartmanından alan ve saklanması için Yılmaz Güney'in evine götürülen Üstâzîmen Mehmet Balaban, Mahir'in evden çıkarken kustuğunu ifade edecekti.

Adolf Eichmann'ın kaçırma o deşifri

Rifat N. Bali kitabında, yarım yüzyıldır doğru sandığımız, "Elrom, NAZI savaş suçlusunu Adolf Eichmann'ın Arjantin'den İsrail'e kaçırma MOSSAD ajanı" bilgisinin doğru olmadığını açıklıyor. Eichmann, Shin Bet ajanları tarafından kaçırılıp İsrail'e getirilmişti. 1950-1962 yılları arasında Elrom, Eichmann'ın hazırlık kuruluşlarını hazırlayan Büro Öbhan komutan vekiliydi. Elrom'un meslekinde diplomat olmadığını, İsrail Polis Kuvvetlerinde çalışan üst düzey bir emniyet mensubu olduğunu, oğlunun bir uçak kazasında ölüme sonrasına yaşadığı travmayı atlatabilmesi için İsrail'de başkonsolos olarak tayin edildiğini, görevini 1971 yılının Ekim ayında bitirip ülkesine geri dönme planladığını da gene Balin kitabından öğreniyoruz.

Türkiye solutionun yakın tarihinde yaşanan Elrom olayını, o yılları Türkiye'yi, devrimi geçiğinin silahlı mücadeleye başlamasını ve Elrom olayında üretilen komplo teorilerini öğrenmek için Balin kitabı okunmalı.

İsrail Başkonsolosu Ephraim Elrom'un Infazı

Rifat N. Bali
Libra Yayıncılık,
416 s.

